

2 З ЧИСТОГО АРКУША?
Навіщо окупанти хочуть
перейменувати Маріуполь

5 ЗМУСИТИ ПЛАТИТИ
Чи може зараз будь-який суд
зобов'язати агресора компенсувати
збитки

6 ПЕРЕХІД
Чому варто не боятися помилок,
опановуючи українську

7 ДО 200 ТИСЯЧ ЗА РЕМОНТ
Як постфактум отримати
компенсацію за ремонт
пошкодженого житла

8 ПОСТАНОВА ПОСТАНОВ
Що відбувається з
«переселенськими» виплатами

СХІД NOW

№2 (20)
ЛЮТИЙ
2024

БЕРЕГІНЯ
МАРИУПОЛЬСЬКА
АСОЦІАЦІЯ ЖІНОК

БЕЗОПЛАТНО

РЕДАКЦІЙНЕ

ПЕРЕМОГТИ СТРАХ

Той факт, що за часи війни ми неодноразово пройшли крізь страх, зовсім не означає, що ми його позбулися. Пам'ятаєте, у журналах колись писали: якщо, мовляв, зустрінетеся зі своїми страхами віч-на-віч, то обов'язково пересвідчитесь: нічого страшного не відбудеться. Але виявилось, що це не діє, війна не дає. Страшне відбувається, і не вистачає кваліфікованих психологів, аби в цьому розрадити. Доводиться з ним жити далі.

Страх – ворог логіки. Його не подолати силою думки. Звикнути до нього теж не можна, бо він народжується десь у підсвідомості і не контролюється доступними людям інструментами. Ми можемо тільки не підживлювати його, заганяючи туди, у підсвідомість, свої тривоги.

Залишати їх назовні допоможе лише досвід. Поступовий, крок за кроком. Це дуже виснажливо, бо все одно доведеться впроваджуватися у загрозливі ситуації, стикатися з тим, що лякає, розпізнавати його, емоційно реагувати. Але саме такий досвід допомагає зменшити страх у кожному наступному випадку.

А ще свої емоції обов'язково треба проговорювати. Ділитися своїми страхами з друзями, родиною або професійним психологом – це найефективніша терапія.

Можна ділитися і з нами, бо ми для того і є, щоб розмовляти зі своїми читачами. Адже газета «Схід NOW» створена переселенцями зі Сходу для переселенців зі Сходу. Завдяки підтримці платників податків Німеччини ми двічі на місяць зустрічаємося з вами у наших переселенських справах, а щодня – чекаємо ваших відгуків та пропозицій щодо змісту і тем публікацій на редакційну пошту eastnowred@gmail.com або через сайт shidnow.com.ua.

Разом ми зможемо більше!

Фото: Ірина ГОРБАСЬОВА

ЦІКАВЕ

ЖІНОЧА СПРАВА

Дві історії про родинний бізнес переселенців з Донеччини

Одна наша героїня перевезла обладнання до Львова і шиє одяг для сім'ї. Інша – освоює під Лубнами сільське господарство та психологію, а ще мріє зайнятися виготовленням виробів зі шкіри. Вікторію Карпову з Покровська і Ольгу Дригу з Торечька об'єднує те, що обидві подолали розпач перших місяців великої війни та знайшли у собі сили адаптуватися до нових умов, аби не лише годувати свої родини, а й розвиватися.

FAMILY LOOK ВІД «ПОКРОВЧАНКИ» НОСЯТЬ В АВСТРІЇ

Родинний бізнес Вікторії Карпової розвивається нині за 1 200 кілометрів від рідного краю. Швацькою справою майстриня з Покровська займається все своє життя. Вдома вона шила одяг для всієї родини і добре зналася на тому, що відбувається в легкій промисловості Донеччини. А відбувався жорсткий дефіцит кадрів, тож за підтримки міжнародних партнерів Вікторія стала співавтором великого проекту зі створення навчального центру з підготовки швачок «Квітка льону». ▶

Закінчення на стор. 4

КОРИСНЕ

КНИЖКИ НА ВДАЧУ

Це переможниця нашого Різдвяного розіграшу книжок Людмила Янченко. Понад 30 років вона працює бібліотекаркою у селі Озеро Вараського району Рівненської області. Тож участь у розіграші брала не для себе, а для маленьких читачів її бібліотеки, які добре знайомі з творчістю Сашка Дерманського та із захопленням сприйняли новину про те, що відтепер мають книжки з автографом автора.

А ми нагадуємо, що до 14 лютого триває новий розіграш, який стартував на День Соборності України. Цього разу на кону – роман «Смерть лева Сесіла мала сенс» письменниці та історикіні з Донецька Олени Стяжкіної, книга «Як українці зруйнували імперію зла» історика та публіциста Олександра Зінченка, а також посібник з історії України «Брама Європи» професора Гарвардського університету Сергія Плохія.

Щоб отримати ці книжки, треба лише підписатися на нашу фейсбук-сторінку facebook.com/shid.now/ і слідкувати за інформацією у стрічці. Участь у розіграші можуть брати участь всі українці, навіть ті, хто перебуває за кордоном – ми маємо змогу надіслати книжки у будь-який куточок світу. Щиро зичимо вдачі!

ІСТОРИЧНЕ

Якщо зараз ви наберете в пошуковому сервісі назву «Маріуполь», то автоматично отримаєте масу інформації, яка безперечно свідчить про злодіяння росії. Але якщо місто матиме іншу назву, то це буде вже зовсім інша інформація. Це вже буде історія, написана у Кремлі. І вона вже пишеться.

Залишилося лише чорне назвати білим, напад – визволенням, злочин – подвигом, переконати в цьому для початку населення РФ, правильно розставити акценти належним чином і далі за кремлівським шаблоном. На перший погляд – марення. Але лише на перший. Тут головне – планомірна, системна пропагандистська робота.

БУЛО – СТАЛО

Маріуполь (від грец. Мариούπολις – «місто Марії») – місто в Донецькій області України, один із найважливіших центрів української металургії, потужний морський порт, неофіційна столиця Приазов'я. У вересні 2021 року Маріуполь був визнаний одним із найкомфортніших для проживання міст країни. Так було до 24.02.2022.

Сьогодні Маріуполь – місце наймасштабнішої трагедії XXI століття. За кількістю жертв і руйнувань її можна порівняти лише з трагедією Хіросіми та Нагасакі. Параметри приблизно збігаються: сукупна чисельність населення Хіросіми та Нагасакі на травень 1945 року – 445 000 людей, у Маріупольській агломерації на січень 2022 року – 425 000 людей. Кількість загиблих під час ядерних вибухів в Японії – 80 000 осіб, у Маріуполі передбачувана кількість загиблих – до 100 000 осіб. І якщо в Японії більшість людей загинули миттєво, то в Маріуполі люди гинули протягом двохмісячної блокади, і не лише від снарядів і авіабомб. Багато хто повільно вмирав від холоду, відсутності продуктів, води та медичної допомоги.

Є й інші відмінності. США були у стані війни з Японією, і бомбили японські міста, населені японцями. Росія розстрілювала Маріуполь під час так званої СВО, однією з цілей якої був задекларований «порятунок російськомовного населення Донбасу». Тобто росіяни масово знищували тих, кого згідно з власною міфологією визнали своїми та прийшли звільняти.

Цей злочин неможливо приховати лише фізично, хоча це й робиться: місця масових поховань засекречуються, зруйновані будинки зносяться та заливаються бетоном, до міста десятками тисяч звозять людей із росії. І заради спокою цих нових « мешканців » окупантам конче потрібна нова легенда, яка б витіснила згадку про волелюбне українське місто.

ПОВЕРНЕННЯ КАТА

В історії міста вже була інша назва. Протягом 1948-1989 років його називали Ждановом на честь уродженця Маріуполя Андрія Жданова, політичного функціонера СРСР. За

Окупанти ховають сліди злочинів, знищуючи будинки

З ЧИСТОГО АРКУША?

Навіщо окупанти хочуть перейменувати Маріуполь

Чи можливо виправдати чи приховати злочин такого масштабу, який росіяни вчинили в Маріуполі? Так, можливо, вважає наш читач Сергій Штамбур, якому випало 80 днів перебувати у блокадному місті і дивом пощастило вирватися з сім'єю до Німеччини. На його думку, цинічність виправдання затьмарить, можливо, навіть цинічність самого злочину. «Що потрібно, щоб приховати злочин? Приховати місце злочину. Як це зробити у випадку з Маріуполем? Геніально просто – перейменувати місто».

«Блокадник» Жданов

радянською міфологією він був рятівником блокадного Ленінграда під час «великої вітчизняної війни».

Навіть не будемо піднімати тему штучності блокади Ленінграда, з якого безперервно їхали на фронт танки, виготовлені на заводах дітьми – тоді як вивезти цих самих дітей у радянців можливості начебто не було. Достатньо сказати, що коли ленінградці вмирили від голоду, на Жданова та його найближче оточення працював спеціальний кондитерський цех, а «з материка» доставляли до столу свіжі фрукти – і подивитися на обличчя «голодуючого» вождя під час блокади, якої ніколи не було (цей факт, до речі, був доведений на Нюрнберзькому трибуналі). Жданов тоді так розжирів, що для нього виписали спеціального фахівця з лікувальної гімнастики.

Також ця людина, чий підпис стоїть під 176-ма розстрільними списками, запам'яталася «доктриною Жданова», спрямованою на ізоляцію радянської культури від іноземного впливу. Теж актуальна для путінської росії тема. Але головне – блокада, свята річ для

кожного росіянина, який живе викривленою історією. Як усе чудово збігається: блокада Ленінграда – блокада Маріуполя, німецькі нацисти – українські нацисти... Недаремно новим будівельним підрядником відновлення міста після «злочинів кийського режиму» стає Санкт-Петербургом.

Отже, перші заяви про перейменування Маріуполя на Жданов почали з'являтися вже у липні 2022 року. Начебто така пропозиція надійшла окупантам від керівника ветеранського руху Афганістану Василя Турянці.

Н а с т у п н и м кроком стало звернення безпосередньо до путіна Олександра Малькевича, який позначений як керівник кафедри журналістики Херсонського педагогічного університету. 3 листопада 2023 року під час зустрічі з головами

громадських палат суб'єктів російської федерації він запропонував до 80-річчя зняття блокади Ленінграда відтворити будинок-музей Жданова у Маріуполі.

Сергій Штамбур представляє товариство німців Маріуполя у музеї народного побуту (колишній будинок-музей Жданова), 2018

Вже 25 грудня на сайті Кремля з'являється повідомлення: «Рекомендовать правительству Санкт-Петербурга (...) подать предложения по поддержке создания и функциони-

рования музея А. А. Жданова в г. Мариуполь». Доповідь на цю тему путін чекає до 15 лютого 2024 року.

У кремлівців все дуже чітко: є формальна ініціатива – є звернення-доручення-доповідь – починається активна «культурно-історична» робота. І ось вже створюються всілякі «побратимства Петербурга і Маріуполя», на сайті mariupol-news.ru публікуються «історичні дослідження» з незграбною назвою «Немного истории про Мариуполь». Маріуполь (поки що Маріуполь) у постійному фокусі Кремля.

Символічно, що у будинку-музеї Жданова, який існував у Маріуполі до 1989 року, потім був розташований музей Народного побуту представників різних національностей, які заселяли територію Приазов'я з кінця XVIII століття – українців, греків, росіян, євреїв, німців. Але оскільки історична багатонаціональність регіону погано поєднується з міфом про «споконвічно російський Донбас», у Андрія Жданова є чудові шанси повернутися на Георгіївську, 55. Ну, а там і до перейменування міста недовго.

P.S. Так склалося, що, вирвавшись із родиною із Маріуполя, на шляху до Європи мені довелося проїхати пів росії. Подорож тривала п'ять днів, і дуже запам'яталося співчуття пересічних росіян, коли вони дізнавалися, звідки ми. Пряма мова: «Як ви все це терпіли?.. Цілих вісім років».

Крапка. **CN**

Сергій ШТАМБУР

НАДИХАЮЧЕ

20 січня у Дніпрі відбулося відкриття шоуруму релокованих бізнесів CHECK-IN DNIPRO. Ідея крамниці, де будуть спільно представлені виробники зі Сходу, належить підприємниці Олені Кучерук. У травні 2022 року вона разом із чоловіком переїхала з Краматорська до Дніпра. Вдома Олену знали як засновницю громадської організації Shift, яка розвивала творчий простір для молоді «Артковоркінг».

Олена Кучерук

ГУРТОМ КРАЩЕ

Підприємці зі Сходу відкрили у Дніпрі спільний шоурум

Результатом налагодження на новому місці контактів із місцевою громадою став проведений торік фестиваль релокованих бізнесів CHECK-IN DNIPRO. Це була перша сходинка. Саме на цьому заході у переселенців-підприємців народилася ідея створення спільного магазину, де можна було б показувати покупцям продукцію, яку вони виготовляють.

– Коли ми обговорювали з іншими бізнесами, як жити і працювати далі, було питання – чи ми чекаємо на повернення чи робимо вже на новому місці щось цінне і важливе для себе, – каже Олена Кучерук. – Вирішили не чекати, а продовжувати жити. Це схоже на приїзд в інше місто та заселення до готелю – ти або сидиш на рецепції та чекаєш, або вже заселився та продовжуєш жити і робити те, що маєш робити.

Ідею виношували майже рік. Врешті пазли склалися. Орендували невелике приміщення, обладнали його меблями, закупили вішаки та запросили на роботу продавця. Гроші на оренду та облаштування шоуруму вдалося отримати від фонду «Східна Європа».

– Орендувати кожному з нас окрему крамницю – дорого, адже ми переселенці, усі живемо в орендованому житті, ще й винаймаємо приміщення для виробництва, – пояснює Олена. – До цього часу жоден з нас не мав досвіду продажів у магазині, бо свої вироби ми пропонували через сайти, їздили на виставки та фестивалі. Тож фактично маємо зараз гіпотези, як працює крамниця, а тепер тестуватимемо їх на практиці. Сподіваємося, що наша спроба буде вдалою.

Наразі у шоурумі, який також назвали CHECK-IN DNIPRO, представлена про-

дукція семи підприємств. Тут можна придбати готові вироби, подивитися зразки тканин, моделей, зустрітися з власниками брендів та отримати консультацію – такий собі відкритий майданчик для спілкування напряму між підприємцями та покупцями.

Одним із викликів є те, що підприємці просувають ідею українського товару, здатного за ціною та якістю конкурувати з, наприклад, китайською продукцією.

– У перші дні після відкриття до нас заходили місцеві й дивувалися, що ми продаємо недорогі українські товари. Якщо вони якісні, чому така ціна? – питали нас люди. Наприклад, теплий світшот у нас коштує 1300 гривень, а у крамниці поряд – до 5000 гривень. Усе залежить від вартості сировини, партії, яку відшиває виробник, оренди та зарплати, яку платять людям – це й формує ціну. Ми не закуповуємо кілометри тканини, щоб відшити тисячі виробів на склад. Поки для нас це роз-

кіш. Ми шиємо під замовлення для гуртових покупців та тих, хто одягає свої команди. А у шоурумі пропонуємо моделі, які нам здалися особливо цікавими. Якщо сподобалася річ, тоді шиємо того розміру

і кольору, який обере замовник. Так ми можемо тримати нормальну роздрібну ціну, бо основний тягар лягає на гуртові замовлення.

Бренд родини Кучерук називається «Промка». Він з'явився вже під час повномасштабної війни у 2022 році. Це зручні футболки, світшоти, теплі домашні костюми.

– Ми виготовляємо базовий одяг, який є в гардеробі кожної людини. Це основа для твого самовираження, як полотна, яке можна самостійно розписати, – каже Олена. – Цікаві речі для шоуруму ми створюємо, задовольняючи мою потребу в творчості, яка в мене залишається на рівні базових, без яких я не виживу.

У родини Косілкиних батьки можуть купити у шоурумі теплу зручну куртку чи комбінезон для дідлахів. Родина з Лисичанська, з 2015 року займалася пошиттям дитячого верхнього одягу і головних уборів із натуральних матеріалів під власною торговельною маркою Be Easy. Аби вберегти життя та обладнання, після початку великої війни виїхали до більш безпечного регіону – Дмитро обрав Дніпро. На новому місці орендував приміщення, розмістив та відновив виробництво.

Підприємниця з Краматорська Аріна Коротун представляє у шоурумі жіночий одяг OONA, слов'янська підприємниця Маріанна Даниленко продає взуття, подружжя Настя Повненко та Костянтин Свиридюк із Харкова виготовляють свічки з натурального воску. А бренд «Забой» пропонує покупцям патріотичний одяг.

Історія «Забой», до слова, дуже цікава. Вона почалася 2010 року в Донецьку з виготовлення мерчу для фанатів футбольного клубу «Шахтар» і поступово переросла у створення лінійки патріотики. Брендова фраза «Сонце України встає на Донбасі» стала відомим мемом, коли люди вже й не згадають, звідки вона походить та чийого авторства є.

Перевагою шоуруму є можливість замовити низку товарів на сайтах підприємців, а забрати безпосередньо у магазині. Так покупець не сплачує за доставку товару та його пересилку.

Олена Кучерук каже, що засновники шоуруму CHECK-IN DNIPRO хочуть запросити у свою команду ще кілька бізнесів. Але працювати планують не з початківцями, а з брендами, які мають свою історію, власне виробництво та готові до співпраці.

Про те, чи повернуться вони додому, підприємці зараз не говорять, просто продовжують жити, працювати й шукати у Дніпрі нові сенси та силу. А тим часом у шоурумі можна придбати футболки із написом «Перемога не за горами, вона за териконами». Погодьтеся, це дуже символічно і переконливо. **CN**

Наталка СТЕПОВА

Компанія Вікторії Карпової

ЖІНОЧА СПРАВА

Закінчення. Початок на стор. 1

До повномасштабної війни центр підготував три групи випускниць.

Тоді не було кваліфікованих швачок, не вистачає їх і

ранньої тканини – вони легкі й зручно складаються у сумочку, яка додається до одягу. Вологостійка тканина та проклеєні шви захищають від промокання. Вікторія каже, що її

активно допомагає текстильний кластер. Жінка відвідує воркшопи і виставки, де є чому навчитися. Не забуває й про свій емоційний стан – записалася до модельної школи.

У якийсь момент я зрозуміла, що моє виробництво – це дзеркало. І все, що я хочу бачити в своєму бізнесі, має бути в мені. Успіх в бізнесі – це успіх мій і моєї команди.

Вікторія зізнається, що дуже сумує за домівкою і кожен свій ранок починає з новин. А вони останнім часом з Донеччини невтішні – чи не щодня повідомляють про обстріли Покровського району. Нещодавно їздили відвідати батьків та знайомих на новорічні свята, але часто бувати в рідному місті можливостей, звісно, немає.

ГРАНТИ НА МРІЮ

На Полтавщину Ольга Дрига з чоловіком та двома донечками переїхала з Торця у квітні 2022 року. Каже, що спочатку сил не було навіть на те, щоб впорядкувати

думки. Але згодом вона доєдналася до кола однодумців на воркшопах із підприємництва і опанувала сільське господарство.

Хата в нас простенька – просто побілена, вода на дворі. Молодша пішла у перший клас – у школу возимо до міста за 20 кілометрів від села. Чес-

нень. Улітку вже практикувати в шпиталі.

А найголовніше, каже Ольга, що ані війна, ані переїзди не відвернули від мрії. Ще на Донеччині подружжя власноруч робило шкіряні аксесуари – ключниці, чохла під ножі чи телефони, обкладинки, сумочки, ремені. Нині пересе-

Подружжя Карпових

зараз. У Львові мені так само важко знайти собі помічницю. А нам дуже потрібні працівниці-швачки, бо поки все на моїх плечах. Релокувати бізнес взагалі нелегко, бо це ж не тільки перевезти швейне устаткування, а ще й нові виклики щодо постачання сировини, збуту...

У Львові Вікторія спочатку спільно з колегами зі сходу та заходу шила військову форму. Згодом зважилася повернутися до власної ніші – одяг для сім'ї. Під власним брендом «Покровчанка» переселенка просуває дощовики – жіночі, чоловічі та дитячі. Навіть для хатніх тваринок є дощовички.

Працює Вікторія Карпова разом із чоловіком. На ній моделювання, пошиття й реклама, він займається замовленнями, постачанням та налагодженням обладнання.

Ця колекція дощовиків була випущена ще 2021 року й вона добре продавалася. Адаже конкуренції в цій ніші майже немає. Ми одна з небагатьох фірм в Україні, хто їх виготовляє, решта такої продукції завозиться з-за кордону.

Шиють плащівки з мемб-

дшовики чудово замінюють парасольку, яка важка і займає багато місця.

Ми все робимо для того, щоб дощовик був максимально легким і його можна було брати з собою, не гортаючи прогноз погоди. Просто мати про всяк випадок і не відчувати, що він є.

Нещодавно переселенці підписали контракт з австрійською компанією. Уже відшили партію комбінезонів для велосипедистів за австрійськими зразками та лекалами.

А зараз я працюю над новою розробкою. Це будуть штани, вітрівки і пончо для дітей на брудну дощову погоду. Важливо, що ці речі добре відмиваються, навіть на делікатному режимі прання.

Замовити одяг від «Покровчанки» можна лише онлайн. Покупці здебільшого з Києва, Одеси та Житомира.

Нового обладнання до того, що перевезла Карпова з Донеччини, жінка не купляла. Нових грантів також не отримувала, хоча на «Підтримку за державною програмою заявку подала. Натомість у Львові й

Ольга Дрига

но скажу, непросто. Городом ніколи не займалися, хіба що квіти біля дому садила. А тут 25 соток. За однією з гуманітарних програм нам мають надати тепличку, будемо вирощувати овочі – собі та на продаж.

Було таке, що ми завели 10 овець – зараз менше, але все одно тримаємо. Ще два кабанчики, качки, кури... Ніколи цього не робили раніше, але нічого, навчилися.

Окрім сільськогосподарських навичок Ольга Дрига взялася опанувати другу вищу освіту. Перша її освіта була технічною, тепер жінка хоче бути корисною конкретним людям.

Я подалася на вачер від Центра зайнятості і зараз вивчаю психологію. Обрала напрямок з адаптації військових після пора-

ленці хочуть перетворити це хобі на родинний бізнес.

Колись це було цікавим захопленням. Спочатку дивували друзів ексклюзивними подарунками, тепер хочемо робити це професійно. Я відвідувала навчання та захистила свою бізнес-ідею, отримала обладнання. Потім захистила наступний грант, за ним мені має прийти ще частина устаткування та сировина. Я вивчаю попит і вже знаю, що добре було б виготовляти чохла на кермо в автівки, тут їх майже не роблять. Вірю, що у нас все вийде.

На початках додому дуже тягнуло, каже Ольга, адже там лишалися батьки. Нині за господарством часу сумувати вже майже не лишається.

Тут є свої нюанси, але спокійно, не стріляють. Якщо, наприклад, скажуть, що завтра мир – повертатися немає куди, бо там все зруйноване, ані шкіл, ані гуртків. З дітьми гуди точно зараз не можна. **СН**

Людмила ШЕЙКО

ВАЖЛИВЕ

ПРЕДМЕТ ЗВЕРНЕННЯ – ВИКЛЮЧНО ПОРУШЕННЯ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ

Міжнародною інституцією, яку першою згадують, коли йдеться про компенсацію втрат від війни, є Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ). Багато хто впевнений, що туди варто звертатися з приводу будь-яких порушень та обмежень прав. Але ЄСПЛ слідкує виключно за дотриманням прав, які містяться в Європейській конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (ЄКПЛ). Україна ратифікувала цю Конвенцію 1997 року й відтоді має відповідні зобов'язання. У разі, якщо держава допускає порушення, Європейський суд може розглянути заяву від фізичної особи (громадянина держави, іноземця, особи без громадянства) чи колективні заяви. Якщо буде встановлено факт порушення, держава зобов'язана виправити його та забезпечити умови, щоб воно не повторювалося.

– Звертаючись до Європейського суду з прав людини, треба чітко довести факт порушення саме права Конвенції та послатися на конкретну її статтю, – пояснює Олександр Павліченко. – Найбільш поширеними причинами звернень (понад 60% справ) є порушення права на справедливий судовий розгляд, права на особисту свободу та недоторканість, заборона катування і право власності. Важливо розуміти, що, наприклад, моральна шкода не є тим мотивом, за яким звертаються до ЄСПЛ.

Також ЄСПЛ не розглядає справи, що належать до порушення міжнародного гуманітарного права. Зокрема він не брав до розгляду ситуації, які стосувалися війни в колишній Югославії у 1990-х роках. Тоді визнавалося, що теми міжнародного гуманітарного права належали до юрисдикції інших органів і не підпадали під розгляд Європейського суду.

При поданні заяви до ЄСПЛ слід враховувати часовий критерій: порушення має відбутися в проміжок, коли держава визнала дію Конвенції. Також існує територіальний критерій – порушення має відбутися на території, на яку поширюється юрисдикція держави. Звертатися має безпосередньо жертва порушення прав – тоді, коли вичерпані правові засоби захисту на національному рівні (заявник має подати заяву в 4-місячний термін після останнього ефективного судового рішення).

РОСІЯ ВИЙШЛА З СИСТЕМИ КОНВЕНЦІЇ

– Є велика кількість індивідуальних заяв українців проти Росії, поданих ще з 2014 року. Передусім причиною звернень було незаконне позбавлення волі, порушення права на життя, права не бути підданим катуванням та жорсткому поводженню, а також порушення права власності, – каже юрист. – Наприклад, справа Решата Аметова, в якій йшлося про незаконне затримання,

Українське суспільство шукає можливості покарати російську федерацію за усі злочини, які вона скоїла та продовжує вчиняти на території нашої держави. Звісно, найбільш продуктивно це робить наша армія, щодня знищуючи ворога. Але громадяни сподіваються, що зможуть отримати відшкодування матеріальних та моральних збитків й за допомогою судової системи – української та міжнародної. Чи варто на цьому етапі чекати на швидкі рішення, спеціально для «Схід NOW» розповів виконавчий директор Української Гельсінської спілки з прав людини (УГСПЛ) Олександр Павліченко.

Фото: Дмитро ІТКІН

ЗМУСИТИ ПЛАТИТИ

Чи може зараз будь-який суд зобов'язати агресора компенсувати збитки

відсутність судового розгляду, застосування жорсткого поводження та катування, позасудова страта, відсутність розслідування цього вбивства.

Індивідуальні справи проти РФ розглядалися, але були пригальмовані, бо чекали на ухвалені рішення в міждержавних справах. Адже українські юристи ще з 2014 року сумлінно працювали над документуванням російських злочинів – Україна подала проти Росії десять міждержавних заяв. Але тільки по одній такій справі є рішення щодо прийнятності – це означає, що вона, власне, переходить на стадію розгляду по суті (під час цього етапу відбувається обмін інформацією між заявником, державою-відповідачем та ЄСПЛ, а також попередня кваліфікація щодо встановленого порушення конвенційного права). Держава, до якої позиваються, на цьому етапі може обґрунтувати факт відсутності порушення або, наприклад, зголоситися виплатити компенсацію

Олександр ПАВЛІЧЕНКО, юрист, виконавчий директор УГСПЛ:

– Перше, що потрібно зробити постраждалому, це юридично зафіксувати факт завданої шкоди. Тобто, треба звернутися з заявою до правоохоронних органів та переконатися, що її внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР). Навіть якщо надалі не буде встановлено, хто є винуватцем обстрілу, внаслідок якого було зруйноване майно або вбито людину, сам факт цієї фіксації слугуватиме підставою для подальших дій щодо визначення компенсаційних виплат після завершення війни.

На рівні Ради Європи створений реєстр завданої шкоди. І хоча він ще не почав функціонувати, кожному варто зафіксувати втрати документально, щоб потім мати підстави для звернення. Можна також говорити про звернення до Міжнародного кримінального суду, який не приймає індивідуальних позовів, однак заохочує свідків та потерпілих звертатися з інформацією про факти воєнних злочинів. Зокрема МКС збирає факти вчинених воєнних злочинів на сексуальному ґрунті, але він сам вирішує, які справи бере до розгляду. З понад 400 подань України з 2014 року жодне не було взяте до уваги, хоча вони стосувалися конкретних воєнних злочинів. Також існують інститути Організації Об'єднаних Націй – такі, як Комітет з прав людини ООН, Комітет проти катувань, рішення яких можуть носити характер резолюції. У порівнянні з ухвалою ЄСПЛ вони слабші за рівнем впливу, але Росія ще перебуває в системі ООН, тому варто працювати й в цьому напрямку.

без ухвалення рішення ЄСПЛ, коли йдеться про індивідуальні заяви.

А далі процес фактично зупинився, бо після широкомасштабного вторгнення, 15 березня 2022 року, Росія заявила про свій вихід з системи ЄКПЛ. Згідно з процедурами, вона ще 6 місяців перебувала в системі Конвенції і зобов'язана була дотримуватися визначених у ній прав, а 16 вересня 2022 року офіційно вийшла з цієї системи.

Здавалося б, російська федерація мала б нести відповідальність принаймні за ті порушення, які вона вчинила, поки була членом системи ЄКПЛ. Проте поки немає прецеденту, як примусити державу виконувати рішення Європейського Суду у випадку її виходу з цієї системи. Тож все, що можуть наразі робити українці – збирати факти.

– Зараз ми постійно працюємо над документуванням воєнних злочинів. Наприклад, повернулися 230 бранців з полону – наші юристи їх супроводжують, адвокати надають

підтримку, і ми продовжуємо готувати матеріали з прицілом на ЄСПЛ: є особи, які зазнали порушень права в той час, коли Росія ще була в системі Європейської конвенції. Вважаємо, це є підставою, щоб подавати заяви, – розповідає юрист. – Ми працюємо у різних напрямках, для всіх міжнародних інстанцій, формуємо новий підхід до застосування права на компенсацію збитків – бо такої практики ще не було. А як воно «вистрілить» – побачимо.

НЕ ВИТРАЧАТИ ГРОШІ НА ПУСТІ ОБІЦЯНКИ

Звісно, таке довгострокове очікування багатьох людей не задовольняє: компенсації за страждання та втрати хотілося б отримати якомога швидше. Цим охоче користуються люди, які, не пояснюючи складних механізмів та юридичних колізій, просто беруть гроші за складання та подання позовів. Більшість з яких, на жаль, не мають жодної перспективи практичного втілення.

– Особливо це стосується відшкодування моральної шко-

ди, яка навіть за наявним алгоритмом – найменш вимірювана матерія. Будь-які фонди, що будуть створені для відшкодування після закінчення війни, скоріше за все, стосуватимуться саме матеріальних збитків за завдання фізичної шкоди, які можливо зафіксувати та оцінити, – пояснює юрист.

Пан Олександр згадує, як, починаючи з 2015 року, в Україні з'явилися організації, що пропонували позиватися до національних судів. І були навіть «гучні перемоги»: коли районний суд якоїсь області присуджував, умовно, підприємцю з Донецька кілька мільйонів відшкодування, які мала б виплатити РФ. Таких рішень назбиралося кілька тисяч, а виконати їх ніхто не може – адже немає жодних юридичних домовленостей між сторонами.

Можна згадати також гучний прецедент за адвокаткою з Луганська Наталею Целовальніченко, яка подала сотні заяв до ЄСПЛ, отримуючи з постраждалих гроші за оформлення документів. Тоді ЄСПЛ вперше заборонив конкретному юристу виступати представником заявників – бо фактично відбулося зловживання правом на звернення. Більше того, намагаючись підтвердити факти подачі заяв, ЄСПЛ інколи з'ясував, що позивачі вже давно померли.

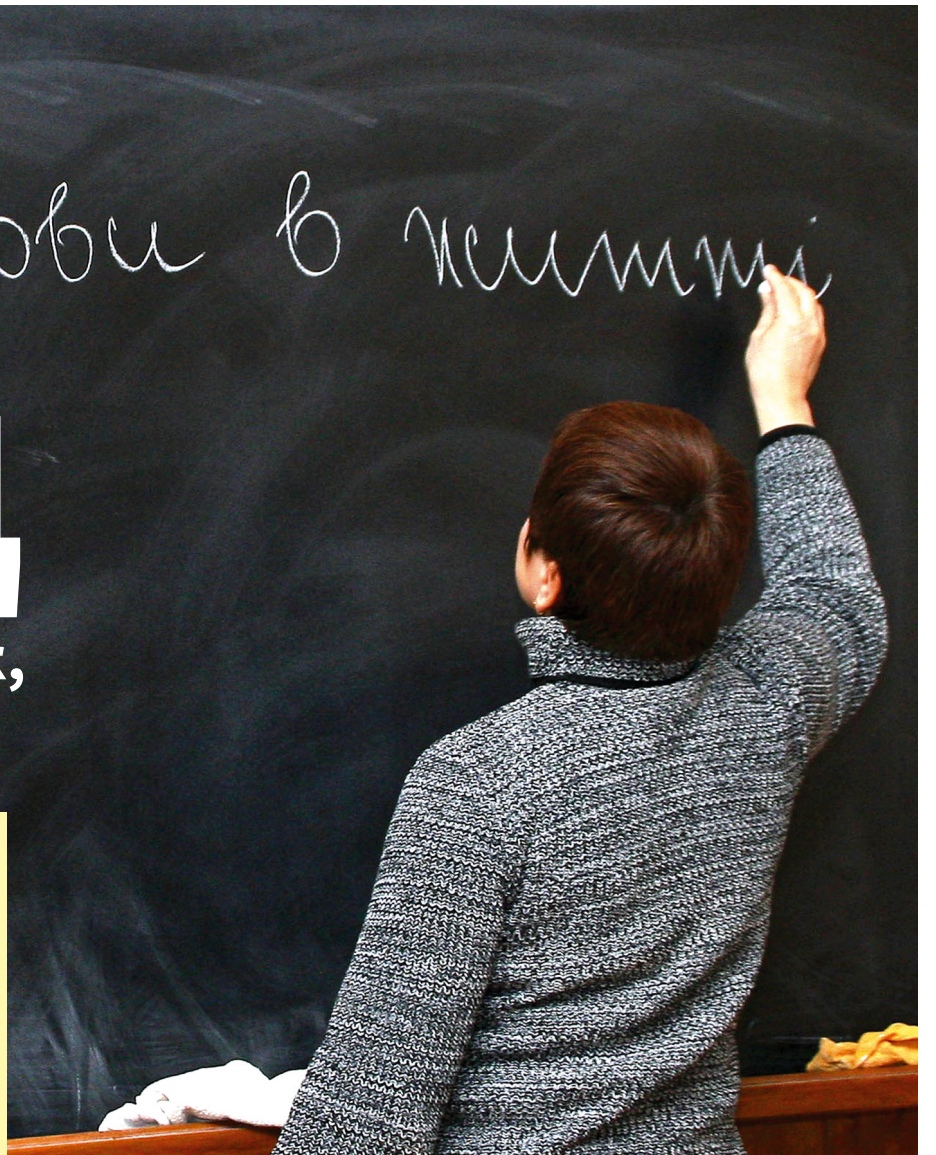
– Я б зараз радив усім українцям намагатися все ж розбиратися в ситуації: які в них є запити і наскільки реально їхнє втілення, – каже Олександр Павліченко. – Можливо, варто проконсультуватися в організаціях, які надають юридичну підтримку і не беруть за це гроші. А вже потім приймати рішення щодо подальших дій. **СН**

Знаєш мову в житті

ПЕРЕХІД

Чому варто не боятися помилок, опановуючи українську

За часи Незалежності українське суспільство постійно «штормило» з мовного питання, проте лютий 2022 року кардинально змінив ставлення до мови. У людей, які проживають війну через досвід окупації та втрат, виникла потреба ідентифікувати себе українцями не лише за громадянством. Навіть ті зі східняків, кого у дитинстві батьки свідомо «звільняли» від вивчення української мови та літератури, почали переходити на спілкування державною. З помилками, іноді на жорсткому суржику, ми вперто здійснюємо перехід на мову, яка для більшості з нас завжди була рідною. Просто на кілька поколінь забутою.

МОВА ЯК МАРКЕР «СВІЙ – ЧУЖИЙ»

Пенсіонер Сергій Ваганов, який навчався та працював на Донеччині, пережив блокаду Маріуполя і нині мешкає у Вінниці, виріс у суто російській сім'ї.

– Українську я знаю завдяки моїй шкільній вчительці Нілі Григорівні. Чув, читав книжки, дивився кіно українською без жодного дискомфорту. Пам'ятаю, як дуже дивувався, коли мій інститутський товариш родом з Таганрога впадав у ступор від вивіски на донецькому магазині «Панчохи та шкарпетки». З усною мовою у мене не все так гладко. Просто у моєму оточенні не було такої потреби, а це означає – не було практики. Поки що моїх знань вистачає на спілкування у транспорті, аптеці, магазині – там, де я можу щось отримати від людей, не травмуючи їх російською. Люди ж не винні, а у мене виходить. А от завдання трохи складніші я не тягну. Двічі відмовлявся від публічних виступів, бо бути «загальмованим підстрочником» себе самого – не дуже приємно. Тут нічого не поробиш, публічні заходи – державно. Dura lex, sed lex («Закон суворий, але це – закон», – ред.). Нічого не маю проти остаточної українізації, до людей, які серйозно підходять до вивчення мови, навіть наймають для цього викладачів, ставлюся з повагою.

Через брак практики Сергій часто уникає довгого спілкування. На несподівані запитання від перехожих відповідає, що він не місцевий. Каже, що від цього відчуває дискомфорт, бо відмовив людині у допомозі, якої та потребувала, але так простіше. Дуже болісно сприймає закиди на тему «мови ворога».

– Зазвичай перед тим як дати інтерв'ю (а після порятунку з Маріуполя їх у мене брали не тільки українські, а й іноземні журналісти), я питаю, чи розуміє людина державну мову. Завжди чую позитивну відповідь. Тобто спілкуємося російською без проблем, і я не проти перекладу статті українською. А потім з'ясовую, що десь той самий автор пише про «мову ворога» і таке інше. Може, він і не мене має на увазі, але двоєкі відчуття від цього виникають... А ще мені дуже часто доводиться чути: «Ви звали путіна, розмовляєте свинособачою, а наші сонечки гинуть за Донбас». Відповідаю приблизно однаково: «Ви приймаєте тезу путіна 2014 року про захист російськомовних, так? А другу тезу 2022 року про «денацифікацію» теж приймаєте? Згодні, що ми в Україні всі нацисти? Ні? А чому так? Першу приймаєте, а другу ні? Виходить, що ви йому вірите на 50%? Може, ще раз подумайте?»

Як доросла людина, схильна аналізувати, Сергій і тут намагається знайти причини, через які люди поведуться несподівано.

– Є таке поняття – економічна географія. На сході України і, наприклад, на Закарпатті різні кордони створювали різні передумови. Але ця логіка не допомагає. Людям боляче. Маємо такий час, коли кожен

травмований, і мова не стільки інструмент комунікації, скільки маркер «свій – чужий». Я це розумію, сам такий. Зараз найгірше мільйонам наших співвітчизників, які, знаходячись за кордоном, змушені замість української вчити мову іншої держави.

інську вивчала тільки в школі, в родині нею говорила лише бабуся. Проте Марина без особливих проблем перейшла на українську мову, коли закон надав їй статус державної і закріпив як інструмент офіційного спілкування посадових та службових осіб.

Марина впевнена, що всі в Україні знають державну мову, тільки володіють нею на різному рівні. Але ж розмовляють, намагаються!

– Огідно чути, коли цькують людей, які недосконало володіють українською, свідомих початківців. Кляють на них наліпки «російських агентів» чи подібні, не зважаючи на те, що ображають співвітчизників. А мали б підтримувати, я вважаю.

Перехід на державну мову Марина вважає цілком природним процесом.

– Є держава – є мова. Чомусь питань про німецьку, англійську чи італійську мови не постає, коли ми подорожуємо Європою, де кордонів начебто немає. Але, потрапляючи до тієї чи іншої країни, одразу відчуваємо, де знаходимося. Ми чуємо державну мову, бачимо афіші чи вивіски на магазинах і кафе, газети та журнали, дивимось телевізор, звідки лунає мова країни, куди ми приїхали. І у нас так має бути.

ЄДИНИЙ ШЛЯХ ДО ГАРНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ – ПОГАНА УКРАЇНСЬКА

Підприємець Віктор Анісімов теж багато років прожив у російськомовному середовищі на Донеччині. Він свідомо перейшов на українську ще 2014 року, коли переїхав до Києва.

– Від самого початку зайняв принципову позицію: якщо до мене звертаються українською, я відповідаю українською. Бо вважаю мову інструментом особистого спілкування. Були курйозні ситуації, коли до мене зверталися українською, я відповідав, а людина переходила чомусь знову на російську. Може, чула якісь мої «русизми», може, й сама не володіла

ЗНАТИ МОВУ КРАЇНИ, В ЯКІЙ ЖИВЕШ – ТАК МАЄ БУТИ

Держслужбовиця Марина Савілова (прізвище та ім'я змінені) вже 20 років працює за фахом в одному з органів виконавчої влади. Вона народилася та виросла на Луганщині, навчалася та багато років жила у Донецьку, 2014 року переїхала до Маріуполя, звідки 2022-го виходила пішки, щоб врятуватися від російської навали. Каже, що все життя розмовляла російською, укра-

– Для мене не було великим навантаженням скласти іспити, хоча весь час до того говорила російською. Ну, переважно російською – бо працювати доводилось із різними людьми і зазвичай я відповідала тією мовою, якою до мене зверталися, бо це повага до людини. Звісно, грузинською або татарською я не володію (сміється, – авт.), тож для представників так званих меншин російська мова була як нині англійська – мовою міжнародного спілкування.

ОСОБИСТЕ

мовою досконало, а може, її тільки на привітання українською і вистачало, не знаю...

Віктор відверто каже, що у побуті вони з дружиною досі розмовляють російською, але від письмової української він почав кайфувати давно і несподівано для себе. Писав дописи у фейсбуці (до речі, після переходу на українську втратив 500 підписників своєї сторінки), розповідав історії зі свого життя, робив купу помилок... А потім стався випадок, коли він зрозумів, що помилки – це не страшно.

– Якоюсь купив книжку Антона Санченка «Нариси бурси», яку «проковтнув» за одну ніч – як виявилось, автор теж закінчив морське училище, тож написав практично про мою молодість, це було потрясінням для мене. Я знайшов Санченка у фейсбуці, набрався нахабства та написав, як мене вразила його проза. Ми тоді гарно поспілкувалися, а через два дні він мені написав: «Якщо тобі так сподобалась моя книга, може, рецензію до неї напишеш?». Уявіть, професійний письменник до мене звернувся з такою пропозицією! Було лячно, якщо чесно. Брехати не буду, писав спочатку російською, потім перекладав, були сумніви

Віктор Анісімов

щодо перекладу. Тоді звернувся до знайомої, яка досконало володіє українською, вона трохи підправила мій текст, пояснила, в чому мої проблеми. З'ясувалося, що коли ми перекладаємо свої думки з однієї мови на іншу, це одразу відчувається – ми плутаємося у суфіксах та закінченнях слів, рід змінюємо. Але мій особистий суржик – донецький, східний – надав тексту родзинку. Я згадав свого дідуся, який у Єнакієво приїхав з Центральної України, а до того – з Польщі.

Він додавав до своєї української польські слова, і це було цікаво. Ми ж у розмові себе не стримуємо, якось прикрашаємо мову, додаємо цікавинок. То чому б ні?

Наразі Віктор все частіше використовує сполучення «рідна мова» замість «українська мова».

– Хтось пам'ятає, як називався підручник української мови в радянські часи? «Рідна мова!» Щоб удосконалити рідну мову, я слухаю радіо, бо моя професія не передбачає широкого кола

спілкування. Радіо дуже допомагає. Почав помічати, що подумки вже виправляю декого з дикторів та спікерів. Розумію, що на їхньому місці я б, мабуть, наробив ще більше помилок, але коли ти спокійний, помічаєш такі деталі. Що ще? Коли я шукав роботу, то на інтерв'ю спілкувався з роботодавцем виключно українською. При чому були такі «агресивно» україномовні компанії, і вони одразу про це попереджали. Так от я їм казав, що тільки вивчаю рідну

мову та можу робити помилки. І жодного разу з мене ніхто не глузував, не критикував і не принижував. Виправляли, так. Але дуже коректно. Отут треба сказати, чому я не заговорив чеською мовою, яку свого часу вивчав. Коли я намагався своєму товаришу сказати щось чеською, він сміявся. Казав, що я розмовляю, наче китаєць нявкає. Тому я з носіями боявся розмовляти. Хоча ані чеські поліціанти, ані держслужбовці, з якими мені доводилось спілкуватись, мене не критикували. Згадую азербайджанців та вірмен, які у нас у Донецьку торгували на базарі – розмовляли ламаною російською, робили помилки, але досягали своєї мети.

То що я хотів би сказати людям, які хвилюються з приводу помилок. Головне – ціль, яку ти ставиш. Єдиний шлях до гарної української – погана українська. Треба не соромитися, не звертати уваги на помилки, виправляти їх. У нас із вами нема іншого шляху, як через помилки. Якщо ми вже визначились, що українська – наша рідна мова, треба починати. Головне, щоб вона допомагала нам розуміти один одного, а не розділяла нас. **СН**

Олена СВІТЛА

КОРИСНЕ

З 1 січня цього року власники будинків та квартир, які не очікували допомоги від держави, а самотужки власним коштом відремонтували пошкоджене внаслідок бойових дій житло, можуть отримати компенсацію за програмою «Відновлення». Відповідні законодавчі зміни прийняли в жовтні минулого року. Журналістка «Схід NOW» розбиралася, які документи і куди необхідно надати, як визначатимуть розмір компенсації та хто не має права на відшкодування.

ДО 200 ТИСЯЧ ЗА РЕМОНТ

Як постфактум отримати компенсацію за ремонт пошкодженого житла

ЯК ПОДАТИ ЗАЯВУ НА КОМПЕНСАЦІЮ ЗА РЕМОНТ

Згідно з законом, компенсацію можна отримати за придбані будівельні матеріали або частковий чи повністю завершений ремонт. У випадку, коли людина ще не закінчила ремонт, вона може подати заяву на отримання компенсації за виконану частину робіт та на завершення тієї частини ремонту, яку ще треба завершити.

Механізм відшкодування вже виконаних ремонтів – той самий, які і при оформленні компенсації для майбутнього ремонту.

Тобто, власник житла подає заяву на компенсацію через «Дію» або Центр надання адміністративних послуг (ЦНАП). Після цього спеціальна комісія з представників органів місцевого самоврядування ПОВТОРНО обстежить відремонтоване житло. При обстеженні у заявника має

бути при собі документ, який підтверджує право власності на квартиру чи будинок.

ЯК ВИЗНАЧАТИМУТЬ РОЗМІР КОМПЕНСАЦІЇ

Комісія огляне зроблений ремонт із чек-листом зі встановленою вартістю будматеріалів та робіт, затвердженням Кабміном. На основі цього обстеження визначатимуть розмір виплати. При цьому комісія бере до уваги не лише цей чек-лист, а й акт первинного огляду пошкодженого житла, який проводився безпосередньо відразу після руйнування. Максимальна сума компенсації за ремонт пошкодженого будинку – 200 тис. грн.

ЧИ ПОТРІБНО ЗБЕРІГАТИ ЧЕКИ ТА ВІДКРИВАТИ РАХУНОК

Для отримання компенсації за зроблений ремонт не потрібно надавати чеки, розписки, фото- чи відеодокази. Заявник може надати їх додат-

ково, але комісія не має права їх вимагати або ухвалювати рішення про компенсацію лише на основі їхньої наявності/не-наявності.

Створювати спеціальний рахунок не потрібно. У заяві можна вказати вже наявний рахунок будь-якого українського банку. Протягом місяця людина отримує на цей рахунок гроші і може їх витратити на власний розсуд.

КОЛИ У КОМПЕНСАЦІЇ МОЖУТЬ ВІДМОВИТИ

Підставою для відмови в наданні компенсації за вже зроблений ремонт може стати відсутність первинного акту обстеження, в якому були зафіксовані факт та обсяги пошкоджень. На практиці комісії часто проводили обстеження вже після подання заяви про надання компенсації. Якщо людина зробила ремонт до обстеження комісією, вона не зможе претендувати на компенсацію. На думку юрис-

тів, у цьому випадку заявник може надати фото пошкодженого житла, які він подавав разом з повідомленням до Реєстру пошкодженого і знищеного майна.

У випадку відмови у виплаті компенсації за поясненнями варто звернутися на урядову **гарячу лінію 1548** або

Якщо людина не згодна з відмовою комісії у виплаті компенсації, вона може подати заперечення до військової адміністрації, сільради протягом п'яти робочих днів з дати отримання відмови.

Заперечення подають письмово через адміністратора ЦНАПу, орган соціального

Компенсація за вже зроблений ремонт не передбачена, якщо:

- ☑ заявник та його спадкоємці мають судимість за злочини проти національної безпеки України;
- ☑ відремонтоване житло було пошкоджене через бойові дії до 24 лютого 2022 року;
- ☑ житло знаходиться на окупованій території;
- ☑ людина вже отримала гроші або будівельні матеріали для ремонту від благодійних, громадських організацій або органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій. До речі, при розгляді заяви саме це перевірятиме комісія.

до уповноваженого з питань переселенців **(066) 813 62 39**. Крім того, можна написати до Мінреінтеграції за номером **(096) 078 84 33** у месенджері Telegram, WhatsApp або Viber.

захисту населення або нотаріуса. До нього можна додати пояснення, фото. Якщо знову відмовляють, варто оскаржувати рішення через суд. **СН**

Ірина ДІМІТРОВА

КОРИСНЕ

«Хоч хтось може пояснити, що відбувається з щомісячними виплатами для переселенців станом на зараз? Чому умови їхнього отримання весь час змінюються і вже нічого зрозуміти неможливо – чи будуть їх продовжувати, та кому?..» – запитання від нашої читачки Олени з Вугледару можна позначити як актуальні для більшості ВПО. Йдеться про щомісячну державну допомогу на проживання у розмірі 3 000 гривень дітям та особам з інвалідністю й 2 000 гривень – іншим категоріям переселенців. Уряд дійсно регулярно вносить зміни до порядку надання цієї допомоги і, на жаль, щоразу виникає більше питань, ніж відповідей. 26 січня 2024 року Кабмін ухвалив нову постанову, тож спробуємо в ній розібратися.

ПОСТАНОВА ПОСТАНОВ

Що відбувається з «переселенськими» виплатами

Отже, хороша новина. Згідно з постановою, виплату допомоги на проживання **всім ВПО, які отримували виплати до 1 лютого, автоматично продовжать до 1 березня**. Тобто бодай на місяць можна гарантовано розраховувати.

Далі складніше. Як зазначиться у постанові, з **1 березня 2024 року виплати буде продовжено** для тих нинішніх отримувачів виплат, які належать до **найбільш вразливих категорій** громадян:

- ♦ пенсіонерів, у яких станом на 1 січня 2024 року розмір пенсії не перевищує 9 444 гривень (чотири прожиткових мінімуми для осіб, що втратили працездатність);
- ♦ людей з інвалідністю І чи ІІ групи, дітей з інвалідністю віком до 18 років, тяжкохворих дітей;
- ♦ дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, віком до 23 років,

а також батьків-вихователів і прийомних батьків.

Певна кількість ВПО також зможе отримати **продовження виплат ще на 6 місяців** після подання **нової заяви** на виплату допомоги. Подати заяву можна за допомогою застосунку «Дія» або звернутися до органів соціалістики населення, ЦНАПу, уповноваженої особи виконавчого органу сільської, селищної чи міської ради.

Звертатись щодо перепризначення допомоги з 1 березня родини можуть вже починаючи з **1 лютого 2024 року**. Умова продовження виплат на додаткові 6 місяців – розмір доходу в таких родин не має перевищувати **9 444 гривень на одну особу** (або 37 776 гривень на родину з чотирьох осіб).

Також на **6 місяців зможуть отримати виплати для ВПО:**

- ♦ родини, у яких є діти до 14 років, які не мають змоги відвідувати виховні та навчаль-

ні заклади або навчання відбувається в гібридному форматі (офлайн та онлайн), через що **батьки не мають можливості працювати;**

- ♦ родини, у яких є діти до 14 років, які проживають в зоні активних чи можливих бойових дій;

- ♦ родини, у яких є діти до 14 років, які проживають в умовно безпечних регіонах України, але в цих населених пунктах немає можливості віддати дитину до дитячих садочків, а навчання в школі відбувається онлайн.

Крім того, **допомога буде продовжена родинам**, у яких один з членів сім'ї доглядає за:

- ♦ особою з інвалідністю І групи;
- ♦ дитиною з інвалідністю віком до 18 років;
- ♦ тяжко хворою дитиною.

Крім того, допомогу продовжать малолітнім дітям, які прибули без супроводу батьків, вагітним жінкам (з 30-го тижня вагітності).

Кількість отримувачів допомоги внутрішньо переміщеним особам в Україні станом на 1 грудня 2023 року становить **2,6 мільйона людей**, серед них – майже 1,3 мільйони людей працездатного віку. Однак лише близько 40% працездатних переселенців офіційно працюють.

Тому **допомогу продовжать** родинам, у яких працездатні особи **працевлаштувалися, зареєструвалися як фізична особа-підприємець та розпочали відповідну діяльність** або отримали допомогу на здобуття економічної самостійності (мікрогрант на створення чи розвиток власного бізнесу, ваучер на навчання тощо) та у складі сім'ї є діти віком до 14 років.

Продовження виплати допомоги на проживання для ВПО зможуть отримати родини, у яких непрацююча працездатна особа на дату звернення зареєструвалася в центрі зайнятості як безробітна, але

ще не працевлаштувалася, та в сім'ї є діти, які навчаються в школах/вишах. Але якщо після перепризначення допомоги на додаткові 6 місяців працездатний непрацюючий член родини, який не займається доглядом за дітьми чи особами з інвалідністю, не сприятиме своїй зайнятості (наприклад, зніметься з обліку в Центрі зайнятості), – виплату допомоги буде припинено.

Ще одна новина. Відтепер ВПО, які отримували допомогу та відмовилися від неї, або яких було знято з обліку ВПО через те, що вони повернулись до покинутого місця проживання, але знову були змушені з нього виїхати, зможуть знову звернутися за призначенням допомоги.

Загалом, за словами прем'єр-міністра України, держава продовжить підтримувати «справедливими» виплатами **понад 1,5 мільйона внутрішньо переміщених осіб**.

СМАЧНЕ

ЩО ПОТРІБНО ДЛЯ БІСКВІТА:

- ♦ яйця курячі – 4 шт.
- ♦ цукор – 130 г
- ♦ борошно пшеничне – 110 г
- ♦ какао – 30 г

ДЛЯ ВИШНЕВОГО КОМПТЕ:

- ♦ вишня заморожена – 300 г
- ♦ ром темний – 30 мл
- ♦ крохмаль кукурудзяний – 10 г
- ♦ цукор – 50 г

ДЛЯ ШОКОЛАДНО-ВЕРШКОВОГО КРЕМУ:

- ♦ вершки 35% – 300 мл
- ♦ чорний шоколад 70-75% – 100 г

ДЛЯ ДЕКОРУ:

- ♦ вершки 35% – 250 мл
- ♦ цукрова пудра – 30 г
- ♦ шоколад – 100 г

ЯК ГОТУВАТИ:

1. Борошно просіємо з какао, жовтки відокремлюємо від білків і збиваємо з 65 г цукру до пишної світлої маси. Окремо збиваємо білки з ще 65 г цукру до щільних піків. Третину збитих білків додаємо

Schwarzwälder перекладається з німецької як «чорний ліс». Тільки уявіть: шоколадні коржі, просочені п'яним лікером, нагадують ті самі гори з чорними лісами, пухнасті збиті вершки – ніби білі засніжені вершини, а довершують картину ароматні вишні та піки шоколаду. Хіба це не рецепт досконалості в поєднанні з ідеальним виглядом? Так давайте ж разом з усіма нашими у Німеччині почнемо готувати пишні святкові страви, а там, може, скоріше і привід для святкування знайдеться.

ШВАРЦВАЛЬДСЬКИЙ ТОРТ

до жовтків, потім всипаємо частину борошна з какао, перемішуючи все до однорідної консистенції. Додаємо білки, які залишились, і обережно перемішуємо тісто лопаткою знизу вгору. Тісто має залишатися пишним.

2. Застеляємо дно форми та викладаємо тісто. Випікаємо в розігрітій до 180 градусів духовці 30-35 хвилин. Готовність перевіряємо дерев'яною шпаж-

кою. Перегортаємо бісквіт у формі і залишаємо охолонути на решітці 10-15 хвилин.

3. Вишню попередньо розморожуємо і зливаємо сік, який далі використаємо для просочення. З'єднуємо в сотейнику вишню, 20 мл рому, цукор та крохмаль, ставимо на середній вогонь. Помішуючи, доводимо до кипіння та варимо 3-5 хвилин до загустіння. Даємо охолонути.

4. Для приготування крему в сотейник наливаємо вершки, ламаємо шоколад та ставимо на водяну баню. Ретельно помішуємо, доки шоколад повністю розтане. Охолоджуємо та ставимо у холодильник мінімум на 20-30 хвилин.

5. Після того, як шоколадні вершки вистигнуть, збиваємо їх міксером на великій швидкості до утворення гладенької та щільної консистенції.

6. Ножом січемо шоколад на стружку середнього розміру для декору.

7. Бісквіт розрізаємо на три однакові коржі. Готуємо сироп із цукру та соку з вишень в пропорції 1:1 та додаємо 10-20 г рому. Просотуємо коржі.

8. На тарілку для торта викладаємо трохи крему, щоб перший корж «приклеївся». Навколо нього викладаємо шоколадний крем (це потрібно для того, щоб вишня під вагою торта не вилазила з боків торта, псуючи декор), всередину викладаємо вишню. Зверху – ще крем, розрівнюємо його та накриваємо наступним коржем. Так повторюємо з усіма коржами.

9. Збиваємо вершки з цукровою пудрою і покриваємо цим кремом торт, вирівнюючи боки. Прикрашаємо кремом по колу за допомоги насадки, додаючи вишню й шоколадну стружку.

10. Даємо торту постояти мінімум 2-3 години перед подачею. Можна залишити на ніч задля кращого просочення.

ЯКЩО БОГ ІСНУЄ, ВІН НОСИТЬ ФОРМУ ЗСУ

ІВАН UA383052990000026005015017860
ЄДРПОУ 39696398

Отримувач: Міжнародний благодійний фонд «Повернись живим»

Призначення платежу: Благодійна пожертва військовим